

Ako sa vznášať ako orly?

(04.06.2022)

Spevy: 150,466,578

Milí bratia, milé sestry, milí priatelia,

Pieseň piesní, z ktorej text som vybrala pre naše dnešné premýšľanie, je veľmi silný. Po dva večery sme premýšľali pieseň Mojžišovu a dnes je pred nami Pieseň piesní. Oslovuje emócie, pôsobí na nás sama o sebe, aj bez výkladov. A dáva krídla, aby sme sa mohli vznášať na krídlach tejto Piesne ako orly... Je plná slov o túžbe po stretnutí v láske.

Formálne to je lyrická dráma, teda dráma lásky medzi postavou milého (asi kráľ) a milej. Ich hlasy sa prelínajú. Vyznanie milého a vyznanie milej je výpoveď o ich citoch, o túžbe, o slovách, ktoré potrebujú povedať, ktoré chcú, aby boli počuté. Je to intímna spoveď o tajomstve lásky, či lepšie povedané, o tajomných cestách lásky, pri ktorých sa môže cudný poslucháč pýtať, či vôbec má právo niečo tak intímne počúvať. Ja v podstate nemám, čo k tomu textu dodať. No skúsme spoločne premýšľať, čo vlastne máme v Piesni za text, ako k nemu pristupovať, ako mu rozumieť. Hneď v úvode nachádzame prvé signály: *“Najpiesňovatejšia pieseň, ktorá je pre Šalamúna” (1,1)*. Nadpis nehovorí, že pochádza od Šalamúna, ale že je určená pre Šalamúna. Napriek tomu sa tradične spája so Šalamúnom. Zamilovaná milá tu niekomu spieva, ale text je určený Šalamúnovi. Šalamún bol z teologického i politického hľadiska veľmi zlým kráľom. Na trón nastúpil podozrivým spôsobom - dohodou jeho matky a proroka Nátana. Prvým jeho činom bolo odstránenie opozície. Po celý čas svojej vlády sa hral na veľkokráľa. Žil veľmi rozmarne. Hromadil obrovský majetok, nakúpil zbytočné kone, staval im stajne a svojim ženám paláce a svätyne, aby demonštroval svoju moc. Zavádzal do Izraela rôzne kulty. Hospodinovi, ktorý nechcel žiadny chrám, dal postaviť veľkolepý chrám, ktorého zabezpečovanie bolo veľmi nákladné. Financie mohol brať iba od chudobných poddaných, ktorí museli na neho pracovať, dane od nich vyberala armáda úradníkov, vyberačov daní, ktorí samozrejme z daní tiež žili. Akýkoľvek náznak nesúhlasu utopil v krvi. Na Hospodinove výstrahy nedbal a nakoniec sám začal uctievať iných bohov. Hospodin ho

odmietol. Po Šalamúnovej smrti sa zbedačená Dávidova ríša rozpadla a upadla dlhých sedemnášť rokov do dlhej občianskej vojny.

Môže takýto kráľ, ktorý mal obrovský hárem, tisíc žien, ktorý si po celý život len užíval a žil na cudzí účet, byť tým zbožňovaným milým, ktorého milá tak hľadá a čaká? Možno áno, keby bola milá, ktorá v nej hovorí, úplne čistá alebo nenapraviteľne naivná. Ale, že postava milého nie je Šalamún naznačuje i samotná milá tým, že asi tridsaťkrát v Piesni nazýva, svojho milého, len "môj milý". Je to najčastejšie opakovaná formulácia a tým aj najpripomínanejšie vyznanie celej Piesne. Milá tieto slová hovorí tak často, akoby sa ich nemohla nabažiť. V našom preklade o žiadne meno nejde, ale v pôvodnom texte by o meno mohlo ísť. V slove *Dodi* môžeme počuť v pôvodnom jazyku "*Dávid môj*". Dávid, na rozdiel od Šalamúna, je hoden tohto citu. Možno nejde o Dávída samého, ale o Dávída ako o model, vzor človeka. Možno miluje niekoho, kto je s Dávidom porovnateľný.

Milá v Piesni hovorí o svojej nemoci a dvakrát ju diagnostikuje ako lásku (2,5; 5,8). "*lebo nemocná láskou som*". Zmyslom piesne môže byť ukážka, ako vyzerá onemocnenie láskou, tzn. ako vyzerá láska. Možno sa máme s týmto vyznaním porovnávať, alebo v ňom nachádzať uistenie, keď sami láskou ochorieme, môže nás učiť, ako svoju lásku vyznávať, ako ju rozpoznať, ako s ňou zaobchádzať. V tejto piesni nájdeme i mystické vnímanie. Pieseň je obľúbený mystický text. No môže v nás prebúdzajú túžbu po sexualite a po erotike. Starí rabíni preto varovali pred používaním Piesne piesní pred tridsiatym rokom života a jej štúdium situovali až do obdobia, keď je už muž otcom.

Štyrikrát a s veľkým dôrazom ("*zaprisahám vás*") upozorňuje milá svoje okolie ("*jeruzalemské dcéry*") na zistenie, ku ktorému došla a ktoré si praje, aby bolo rešpektované i niekým iným, než len jej milým. I poslucháč Piesne mu má venovať svoju pozornosť. Sú to slová: "*nebuďte a neburcujte moju lásku, kým nebude chcieť sama*" (2,7; 3,5; 5,8; 8,4). Akokoľvek nesmierne po svojej láske túži, v žiadnom prípade nedovolí, aby jej láska jednala inak, než podľa lásky, ktorou sú navzájom spútaní. Odmieta cudziu intervenciu do ich vzťahu. Verí v lásku a počíta iba s tým, k čomu oboch zamilovaných bude láska viesť. Ponecháva láske priestor, necháva ju

jednať i s rizikom, že sa jej jednanie nemusí dočkať, teda i s rizikom veľkého sklamaní. Možno podobne máme nechať priestor Lásky aj my

Ale to, s čím má poslucháč Piesne po jej vypočutí odchádzať, čo v ňom má zostať, k čomu ho Pieseň vedie, je zaznamenané až v jej závere. Váhu tomuto odkazu dodáva i fakt, že sa tu nachádza jediná zmienka o Hospodinovi v celej Piesni, a síce v slove *“plameň Hospodinov”* (8,6). Tento vrchol milostných rozhovorov tvorí záverečná reflexia lásky, ktorá má mudroslovnú povahu a v doslovnom preklade znie:

“Vlož ma ako pečať na svoje srdce

ako pečať na svoje rameno,

pretože silná ako smrť je láska

ťažká ako šeól(moc smrti) je žiarlivosť.

Jej žiara je žiarou ohňa,

plameň Hospodinov.

Vody mnohé nemôžu uhasiť lásku

a rieky ju nezaplavia.

Pokiaľ dá muž celý majetok svojho domu za lásku,

pohrdaním pohrdajú ním” (8,6-7). (*chcel by lásku kúpiť*)

Túto reč hovorí milá svojmu milému ako svoj odkaz. Dáva najavo, že jej cit je pravý, že za neho ručí. Je láskou, o ktorej hovorí, úplne prestúpená tak, že túto lásku zosobňuje. Formuluje to, čo prežíva, uisťuje ho o tom. Nečaká, že na to príde sám. Vie totiž, že láska sa musí vyznávať, formulovať, zdieľať. Nielen prežívať.

Rozkazom *„vlož si ma na srdce“* vnáša na svojho milého nárok a tým mu vyjadruje svoju túžbu. Nie túžbu získať, vlastniť, mať, ale byť. Má obrovskú potrebu byť na jeho srdci. Dáva mu najavo, že necíti, že by na jeho srdci bola, ale sama sa tam dostať nedokáže. A keď to jej milý nevie a nič preto sám neurobí, tak se tejto svojej potreby byť jeho súčasťou

pomerne expresívne dožaduje. A chce byť svojmu milému tak blízko, ako to najbližšie ide - až v ňom, tj. v jeho najhlbšom vnútri. Vo vnútri, ale súčasne i vonku, tj. na jeho ramene. Chce ho úplne obklopovať. Keď chce byť na jeho ramene, potom chce, aby ju niesol. Chce sa nechať svojim milým unášať, byť úplne v jeho moci. Tak veľmi mu je oddaná.

A túto svoju potrebu mu zdôvodňuje. Aby ju pochopil, aby jej pritakal, aby ho pohla k činu. Vo svojom vysvetlení používa veľmi silné slová. Spája lásku so žiarlivosťou ako jedno a to isté a pripodobňuje lásku k smrti. Nepozná nič silnejšie než je smrť a láska. Z jej pohľadu má láska so smrťou mnoho spoločného. Láska ju ochromuje rovnako ako smrť, akoby láska v určitom zmysle slova bola smrťou. S tým súvisí aj jej ďalšie prirovnanie lásky so spaľujúcim ohňom. Je zarážajúce, čo tu čítame. Žiara lásky je plameň Hospodinov. Takto intenzívnou láskou podobnou smrti sa jej dotýka sám Hospodin a tento dotyk je spaľujúci rovnako ako dotyk smrti. Táto žena vie, že v tejto láske je veľmi blízko Hospodinovi, že vo svojej láske Hospodina cíti. To je mystická výpoveď. Svojou láskou sa dostala až k Hospodinu. Tým sa vysvetľuje, prečo je láska tak silná, tak bolestivá, tak zraňujúca ako plameň, tak desivá ako šeol(ako moc smrti) tak tajuplná ako Hospodinov plameň a tak neuhasiteľná. V láske získala najviac, čo mohla. Je to jej najhlbšia skúsenosť. Preto na koniec hovorí, že každý, kto by chcel lásku vyvažovať majetkom, prepočítavať na majetok, alebo za majetok získať, je hlupák. Láska nie je emócia, aj keď má silný emocionálny dosah. Je hodnota, ktorá je nezmerateľná, nevyvážiteľná čímkoľvek a nezískateľná. A to preto, že láskou, rovnako ako smrťou, je priamo spaľovaný plameňom Hospodinovým.

Prijmime posolstvo Piesne piesní ako pozvanie do vzťahu lásky s Hospodinom.

Scenária milostnej záhrady má vzťah k záhrade Eden (napr. nahota, ktorá nie je dôvodom ku studu ako rajský motív, ako výraz stavu človeka pred pádom do hriechu).

Na šabat, ktorý pripadá na sviatok Pesach, sa číta Pieseň. Podľa židovskej tradície je táto pieseň vyjadrením vzťahu Izraela a Boha, ktorí sú v Piesni zastúpení milým a milou. Počas Pesachu je tento vzťah pripomínaný práve preto, že vyslobodením z Egypta Boh prejavil svoju lásku k Izraelu

a priznal sa k nemu, ako sa ženích priznáva ku svojej neveste. Pri svadbe si ženích priviedol nevestu do svojho domu (Ex 19,

Sviatok Pesach je teda oslavou vrcholného prejavu Božej lásky k jeho ľudu (exodus), je zároveň oslavou slobody človeka a Pieseň nám má ukázať, ako so získanou slobodou naložiť. Opätovať lásku k Bohu.

Do takéhoto blízkeho vzťahu s Hospodinom sme pozvaní pred sviatkami Svätého Ducha, ktoré uzatvárajú veľkonočný sviatočný okruh. Sme milovaní Hospodinom, ktorý túži po tom, aby sme mu opätovali jeho lásku, aby sme ho hľadali, ako milá v Piesni, ktorá chce byť ako pečať na jeho srdci srdci, ako pečať na jeho ramene. Prosí ho o to, aby si ju ako pečať na svoje srdce položil. Hospodin vkladá svojho Ducha do nášho vnútra, aby sme mu boli úplne blízko, preto umieral, preto sa nám dal. Pokúsme sa opätovať mu jeho lásku. Kiež by sme v našich vzťahoch, v našich láskach zavnímali jeho lásku a vstúpili do jeho blízkosti. Amen